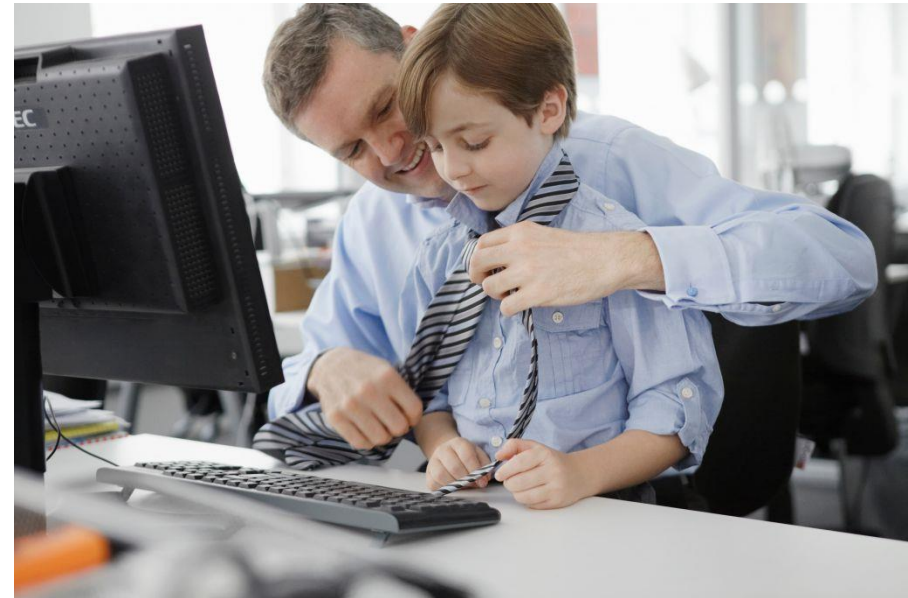

Generasjonsskifte og salg av bedrift

Viktige skatte- og avgiftsmessige forhold

Drammen 18.11.2015

A man in a tan suit is leaning against a brick wall, looking thoughtfully to the left. He is holding a stack of books. The background is a soft-focus green, suggesting trees or foliage. The overall mood is professional and contemplative.

Generelt om relevante skatteregler og skatteposisjoner

Generelt om relevante skatteregler og skatteposisjoner

Nyheter. Statsbudsjettet og skattereformen

- Konkrete lovforslag:
 - Setter hovedprinsippene for en modifisert skattesystem
 - 25% skatt på alminnelig inntekt
 - Trinnskatt på personinntekt
 - For privatpersoners inntekt av aksjer og andeler – en modell for oppjustering av alminnelig inntekt
- Meldt St 4 “Bedre skatt” inneholder diskusjoner og forslag som tidligst vil gjelde fra 2017
 - Parkerer en rekke forslag fremsatt av Scheel-utvalget
 - Forslag som i stor grad skal utredes nærmere
 - Bygger på samme modifiserte skattesystem
 - 22% skatt på alminnelig inntekt i 2018

Generelt om relevante skatteregler og skatteposisjoner

Ny beskatning av eierinntekter

- Alminnelig skattesats reduseres til 25 %, men skatt på eierinntekter er kun redusert med 0,1 prosentpoeng (fra 46,7 % til 46,6 %)
- Ny måte å regne ut inntekten for skatteformål:
 - Eierinntekt etter skjermingsfradrag multipliseres med en oppjusteringsfaktor på 1,15
 - Eierinntekt etter skjerming på 100 vil dermed gi inntekt for skatteformål på 115
 - Inntekten på 115 beskattes som alminnelig inntekt med 25 %
- Reglene får virkning fra og med inntektsåret 2016
- Målet er å senke skatt på alminnelig inntekt til 22 % i 2018
- Oppjusteringsfaktoren skal justeres opp til 1,44 - effektiv beskatning på utbytte vil da bli 31,7 %
- Marginalskattesats (hvis inntekt er opptjent under ny sats): 46,7 %
- OBS! Fra 7. oktober 2015 vil lån fra eget selskap bli ansett som (skattemessig) utbytte

Generelt om relevante skatteregler og skatteposisjoner

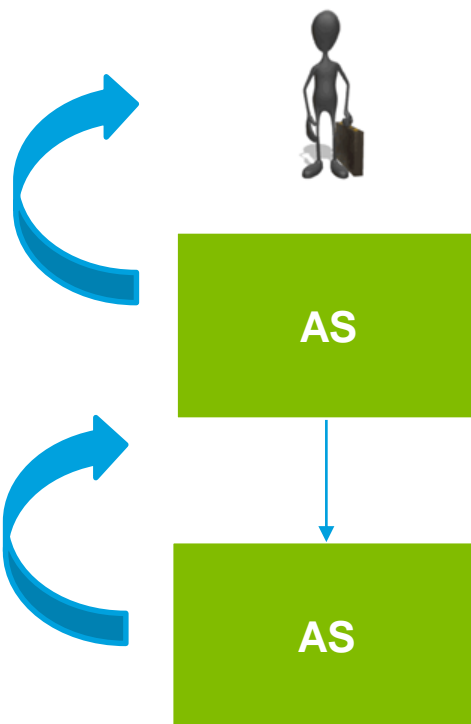
Ny beskatning av eierinntekter (forts.)

	27 % skatt for selskap og person	27 % skatt for selskap i 2015	25 % skatt for selskap og person	
	2015	2016	2016	I fremtiden?
Overskudd selskap	136 986	136 986	136 986	136 986
Skatt selskap %	27 %	27 %	25 %	22 %
Skatt selskap	36 986	36 986	34 247	30 137
Utbytte	100 000	100 000	102 740	106 849
Faktor	1	1,15	1,15	1,44
Utbytte til beskatning	100 000	115 000	118 151	153 863
Skatt utbytte %	27 %	25 %	25 %	22 %
Skatt utbytte	27 000	28 750	29 538	33 850
Total skatt	63 986	65 736	63 784	63 987
Total skatteprosent	46,71 %	47,99 %	46,56 %	46,71 %
Effektiv skattesats på utbytte for personlige aksjonærer	27,00 %	28,75 %	28,75 %	31,68 %

Generelt om relevante skatteregler og skatteposisjoner

Aksjonærmodell og fritaksmetode

- Aksjonærmodellen

- Fritaksmetoden

Utdeling fra AS til personlig aksjonær:

- Utbytte: 27 % ($25 \% \times 1,15$)
- Gevinst: 27 % ($25 \% \times 1,15$)
- Unntak:
- Skjermingsfradrag eller tilbakebetaling av innbetalt kapital

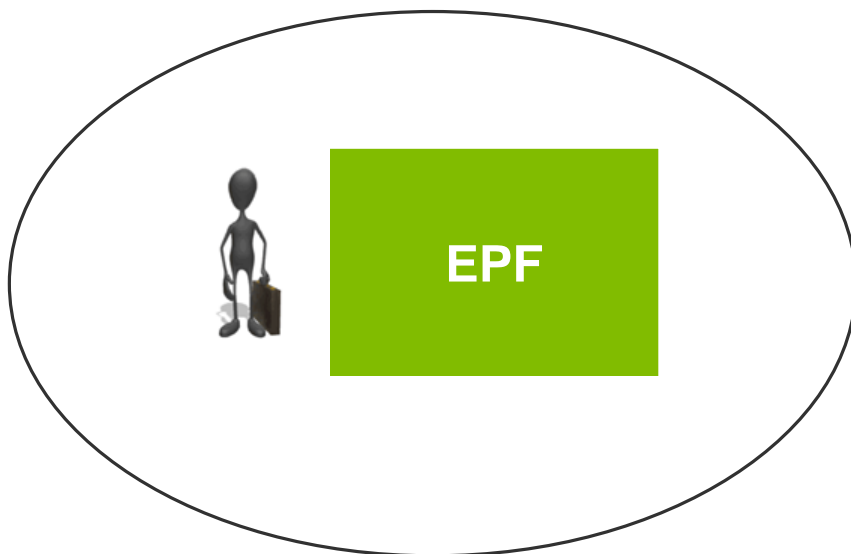
Utdeling fra AS til AS:

- Utbytte og gevinst i hovedsak fritatt
- 3 % av mottatt utbytte skal inntektsføres utenfor skattekonsern

Operative inntekter i AS:
Flat beskatning med 27 %
(25 % / 22 %)

Generelt om relevante skatteregler og skatteposisjoner

Foretaksmodellen (enkelpersonforetaket)

Beskatning:

- Alminnelig inntekt: 25 %
- Trygdeavgift: 11,4 %
- Trinnskatt: Inntil 13,7 %
- Marginalskattesats: 50,1 %
- Skjermingsfradrag reduserer personinntekten (dvs trygdeavgift og toppskatt)

Generelt om relevante skatteregler og skatteposisjoner

Viktige skatteposisjoner

Aksjer

- Inngangsverdi: I utgangspunktet det eieren betalte for aksjen
 - RISK-justering
 - Oppregulert inngangsverdi i 1992 (sktl. § 19-2)
 - Inngangsverdiens primære betydning: Går til fradrag i salgssummen ved beregning av realisasjonsgevinst (eller tap)
 - Det gis ikke avskrivninger på aksjer
- Innbetalt kapital: Det som er betalt inn i selskapet på den enkelte aksje (uavhengig av kostpris/inngangsverdi)
 - Kan tilbakebetales skattefritt (i motsetning til ordinært utbytte)
 - Innbetalt kapital følger den enkelte aksje
- Skjerming: En årlig skattefri avkastning på inngangsverdien, som kan akkumuleres og fremføres

I enkelpersonforetak

- Inngangsverdi: Kostpris, men fordelt på de enkelte driftsmidler i virksomheten
 - Grunnlag for avskrivninger
 - Går til fradrag i salgssummen ved beregning av realisasjonsgevinst
- Skjerming: En årlig skattefri avkastning på inngangsverdien. Kan ikke fremføres

Generelt om relevante skatteregler og skatteposisjoner

FIFU-prinsippet, skatteloven § 10-36

- Først Inn, Først Ut
 - Den aksjen som først er anskaffet anses realisert først
 - Aksjer og grunnfondbevis ervervet før 01.01.1992 anses ervervet 01.01.1992
 - NB! Gjelder også gaver
 - Et aksje for aksje-prinsipp:
 - Skjermingsfradrag
 - Gevinst-/tapsberegning
 - Innbetalt kapital (aksjekapital og overkurs/annen innskutt egenkapital)
- Tilpasning:
 - Spleis til en aksje, jf. BFU 66/06 og 05/08
 - Etablering av flere aksjeklasser jf. SKD 30. mars 2012
- Skatteposisjonene på den enkelte aksje er viktig å identifisere – og utnytte i planleggingen!

Generelt om relevante skatteregler og skatteposisjoner

Eksempel 1

- Produksjon AS
 - Aksjekapital 100 000
 - Antall aksjer 100
 - Pålydende 1 000
 - Aksjene er utstedt i to omganger:

Aksjer	Når anskaffet?	Pålydende pr aksje	Kost pr aksje	Overkurs pr aksje	Totalt innbetalt pr aksje
1 – 50	1982	1 000	1 000	0	50 000
51 - 100	2005	1 000	16 000	15 000	800 000

- Hvordan blir gevinstbeskatningen ved salg av 50 % av aksjene for kr 800 000?
- Hvordan blir skatten dersom innbetalt overkurs på kr 750 000 tilbakebetales aksjonær?

Skattemessige forhold Generasjonsskifte

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Generasjonsskifte - Skattemessige forhold

- Arveavgiften er bortfalt
- Virkningstidspunkt; 1. januar 2014
 - Kan arveavgiften komme tilbake?
- Kontinuitetsprinsippet gjelder som hovedregel ved arv/gave jf. skatteloven § 9-7
- Mottaker/erhverver må videreføre alle givers/overdragers skatteposisjoner
- Unntak for bolig, fritidseiendom mv. som kunne vært solgt skattefritt
- For aksjer og andeler; Ingen endring jf. skatteloven § 10-33
 - Kontinuitet ble innført med virkning allerede fra 1. januar 2006

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

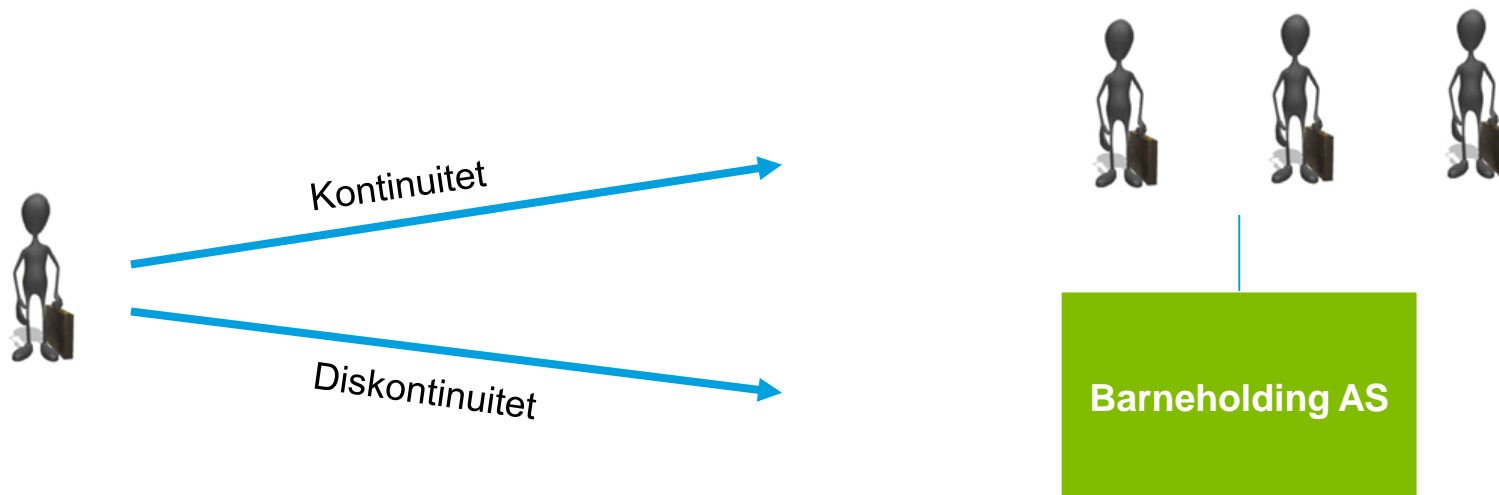
Ulike alternative overføringsmåter

- Forskudd på arv
- Gave
- Gavesalg
- Overføringsmåten vil kunne avhenge av givers skatteposisjoner
 - Positiv inngangsverdi
 - Gavesalg jf. BFU 25/14 jf. BFU 20/08
 - Negativ inngangsverdi
 - Gaver jf. uttalelse fra SKD fra 2012

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Overføring til barn eller til holdingselskap?

- Eiendeler som faller innenfor fritaksmetoden?
- Lav eller negativ inngangsverdi/kostpris?
- Skattemessig innbetalt kapital?

Generasjonsskifte

Overføring til barn eller til holdingselskap?

- Eksempler på overdragelse til privatperson, som senere selger aksjene for NOK 200.000

Situasjon	Inngangsverdi	Gevinst	Skatt (27 %)	Netto etter skatt
Aksjene har <i>positiv</i> kostpris	100.000	100.000	27.000	173.000
Aksjene har 0 i kostpris	0	200.000	54.000	146.000
Aksjene har <i>negativ</i> kostpris	(500.000)	700.000	189.000	11.000

- Eksempel på overdragelse til holdingselskap, som senere selger aksjene for NOK 200.000

Situasjon	Inngangsverdi	Gevinst	Skatt i HoldCo (27 %)	Skatt ved utdeling (27 %)	Netto etter skatt
Aksjene har <i>positiv</i> kostpris	100.000	100.000	0	54.000	146.000
Aksjene har 0 i kostpris	0	200.000	0	54.000	146.000
Aksjene har <i>negativ</i> kostpris	(500.000)	700.000	0	54.000	146.000

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Unntak fra kontinuitetsreglene, § 9-7 (5). Diskontinuitet

- Bolig og fritidseiendom som kunne vært solgt skattefritt
- Bolig: Giver må ha
 - Eid boligen i minst ett år, og
 - Bodd i den i minst ett av de siste to årene forut for overføringen.
- Fritidsbolig: mor og far må ha
 - Eid fritidsboligen i minst fem år, og
 - Brukt den som egen fritidsbolig i minst frem av de siste åtte årene forut for overføringen
- I slike tilfeller kan bolig/fritidsbolig overføres med diskontinuitet, dvs at mottaker får en inngangsverdi tilsvarende markedsverdien av eiendommen på overføringstidspunktet

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Betydningen av formuesskatt ved generasjonsskifte

- Før 2014:
 - Stor betydning, fordi arveavgiftsgrunnlaget for aksjer og selskapsandeler ble fastsatt til en andel av de underliggende skattemessige formuesverdiene
- Fra og med 2014
 - Mindre betydning, men f.eks. omstruktureringer i generasjonsskifter vil kunne påvirke formuesskatten
 - Mulig å redusere «samlet formuesskatt» i familien i forbindelse med et generasjonsskifte
 - Vårt fokus: Formuesverdien av aksjer
 - Aksjeselskaper betaler ikke formuesskatt
 - Det er aksjonæren pr 1.1 i ligningsåret som er formuesskattepliktig
 - A- og B- aksjer verdsettes likt, selv om rettighetene er forskjellige og kan ha forskjellig markedsverdi

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Betydningen av formuesskatt ved generasjonsskifte

- Ikke upraktisk at foreldrene er i formuesskatteposisjon, men barna ikke er det (pga studie- og boliglån)
- Er det tilpasninger som kan gjøres ifm generasjonsskifte, som reduserer formuesskatten?
 - Eksempel:
 - Beholde 1 A-aksje med 50 % utbytterett og overføre resten av aksjene til barna? (Istedenfor å beholde 50 % av aksjene selv)
- Ved behov for omstruktureringer ifm generasjonsskifte
 - Kjøpe et «gammelt» hylleselskap, for å slippe nystiftelse og særregelen om aksjekapital + overkurs i stiftelsesåret (vil ofte være langt høyere enn de underliggende skattemessige formuesverdier)
- Foreta kapitalnedsettelse/kapitalforhøyelse i inntektsåret ved fallende formuesverdier i selskapet, for å skyve verdsettelsestidspunktet frem

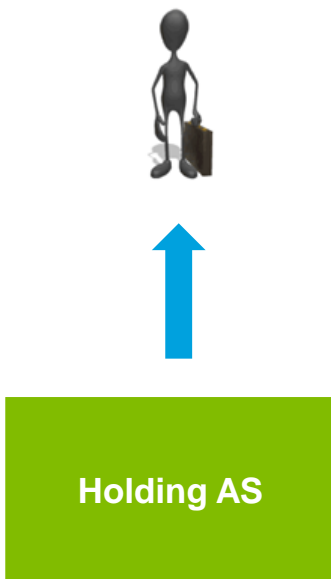
Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Sikring av givers økonomi

- Ofte et viktig element i et generasjonsskifte
 - Ekstraordinær utdeling fra «familieselskapet» før overføring til neste generasjon
 - Gavesalg
 - Pensjon
 - Salg på selgerkreditt
 - Beholde noen aksjer med høy innbetalt kapital/»god utbytterett»
 - Beholde andre aktiva

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Sikring av givers økonomi - Ekstraordinær utdeling før overføring til arvinger

- Før overføring beslutter generalforsamlingen å dele ut et beløp til senior
- Om mulig kan utdelingen klassifiseres som tilbakebetaling av innbetalt kapital eller som utbytte innenfor skjermingsfradraget
 - Skattefri utdeling
 - Kontanter eller fordring mot selskapet

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Sikring av givers økonomi - Gavesalg

- Gavesalg gunstig før 2014, men fortsatt aktuelt
 - Kjøpesummen gikk til fradrag i arveavgiftsgrunnlaget og reduserte dermed betalbar arveavgift
- Fortsatt en gunstig måte å sikre giver «pensjon»
- Salgselementet kan utløse skattepliktig gevinst
- Vederlaget fungerer som en «pensjon» for giver
- Finansiering gjennom fremtidige utbytteutdelinger
- Reduserer skattepliktig formue hos barna sammenlignet med fullstendig gaveoverføring
- Vederlaget bør uansett ikke settes høyere enn givers inngangsverdi for å unngå gevinstbeskatning på salget

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Sikring av givers økonomi – Løpende pensjon

- Løpende pensjon i seniors levetid skattlegges som pensjon i arbeidsforhold
- Marginalskatt av pensjon fra: 43,1 %
- Fradragsrett for selskapet med 27 %
- Arbeidsgiveravgift
- Formuesbeskatning: rett til pensjon er ikke skattepliktig formue (og ikke gjeld for den som skal betale)
- Sikrer utsatt beskatning, men en «dyr» løsning

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Sikring av givers økonomi - Avdragsbetaling på kjøpesummen

- Terminvise utbetalinger i en avtalt periode
- Inngår i gevinstbeskatningen for senior allerede i salgsåret
- 27 % skatt ved salg av AS og 50,4 % ved salg av EPF
- Mottaker aktiverer kjøpesum for aksjeselskap.
 - Ved kjøp av EPF skal kjøpesummen fordeles mellom de ulike eiendeler og avskrives etter alminnelige regler
- Formuesbeskatning
 - Forpliktelsen er en gjeldspost for junior og formuespost for senior
- Behandles som et ordinært salgsvederlag, men periodiseres tidlig

Generasjonsskifte – viktige skattemessige forhold

Sikring av givers økonomi - Etablering av ulike aksjeklasser

- Etablering av ulike aksjeklasser er ikke realisasjon
 - Ikke skattemessige konsekvenser (med mindre man endrer aksjonærens andel av selskapsformuen, jf. Lignings-ABC «Realisasjonsbegrepet» pkt. 3.3)
- Ulike rettigheter
 - Stemmerett sikrer senior fortsatt kontroll
 - Utbyttepreferanse sikrer seniors økonomi
- FIFU-prinsippet gjelder i utgangspunktet, men merk SkDs uttalelse 30. mars 2012:

«Skattedirektoratet legger til grunn at skattyter også skattemessig kan endre hvilke aksjer som skal tilhøre hvilke aksjeklasser, uten at FIFU-prinsippet eller skjermingsmetoden får anvendelse ved utdeling eller realisasjon som om aksjene stod i de opprinnelige aksjeklassene. Normalt vil det heller ikke være anledning til å benytte ulovfestet gjennomskjæring i slike tilfeller.»

Sikring av givers kontroll

Sikring av givers økonomi - Eksempel på etablering og overdragelse av ulike aksjeklasser

Holding AS

- Senior har 200 av 200 aksjer i Holding AS
- 10 aksjer ervervet ved stiftelse i 1999
 - Innbetalt kapital per aksje = kr 10.000
- 180 aksjer ervervet ved fondsemissjon i 2001
 - Innbetalt kapital per aksje = 0
- 10 aksjer ervervet ved emisjon i 2001
 - Innbetalt kapital per aksje = kr 10 000
- Senior ønsker å etablere A- og B-aksjer i forbindelse med et forestående generasjonsskifte
- 10 % av aksjene skal være A-aksjer, resten skal være B-aksjer som overdras til barna
- Hvilke aksjer skal omdannes til A-aksjer?

Eierskifte. Skattemessige
konsekvenser av salg av aksjer
eller virksomhet

Eierskifte – Salg av aksjer eller virksomhet

Skattemessige konsekvenser ved salg av aksjer - Selger

Selger er personlig aksjonær

- 27% (28,75%/31,7%) skatt på gevinst ved salg av aksjer
- Tap er fradragsberettiget

Selger er selskapsaksjonær

- Fritaksmetoden jf. skatteloven § 2-38
- Ikke fradragsrett for tap

Forutgående tilpasninger for å falle innenfor fritaksmetoden:

- Etablering av holdingstruktur
- Gjennomskjæringsrisiko jf. Rt. 2014 s. 227(Conoco-Phillips dommen)

Eierskifte – Salg av aksjer eller virksomhet

Skattemessige konsekvenser ved salg av aksjer - Kjøper

- Ingen «step-up» på driftsmidler ved kjøp av aksjer
- Ingen dokumentavgift ved kjøp av aksjer selv om selskapet eier fast eiendom
- Kjøpers inngangsverdi på aksjene vil tilsvare kjøpesummen med tillegg for omkostninger ved salget som må aktiveres

Eierskifte – Salg av aksjer eller virksomhet

Skattemessige konsekvenser ved salg av virksomhet - Selger

- 27% (25%/22%) skatt på gevinst ved salg av innmat (virksomhet/eiendeler) for selskap
- Fordeling av vederlaget på de enkelte eiendeler ut ifra individuell omsetningsverdi
- Gevinst beregnes ved å ta vederlaget redusert for skattemessig verdi på det solgte (driftsmiddelets skattemessig verdi)
- Ingen skattemessige konsekvenser for aksjonær ved salg av innmat før eventuell utdeling av utbytte fra selskapet / realisasjon / likvidasjon

Eierskifte – Salg av aksjer eller virksomhet

Skattemessige konsekvenser ved salg av virksomhet - Kjøper

- «Step-up» tilsvarende markedsverdi på virksomheten/eiendelene som overtas
- Høyere fremtidige avskrivninger
- Eventuell skattemessig avskrivning for ervervet goodwill
- Allokering av vederlaget til de enkelte driftsmidler/eiendeler
- Restverdi; goodwill
- Dokumentavgift vil påløpe ved kjøp av fast eiendom

Strukturplanlegging.
Noen eksempler

Strukturplanlegging

Skattefri omdannelse til aksjeselskap

Hvorfor omdanne?

- Tidligere store besparelser i arveavgiften på å gjennomføre omdanning forut for generasjonsskifte
- I dag mer et spørsmål om hensiktsmessig organisering ved generasjonsskifte:
 - Mulighet for flere eiere
 - Giver kan fortsette som eier
 - Flere barn kan eie sammen (uten omdanning risikerer man realisasjonsbeskatning ved overføring til (uregistret) ANS)
- Legge til rette for etablering av holdingstruktur med salg av aksjer fra holdingselskap
- Lettere å ta med nøkkelansatte på eiersiden

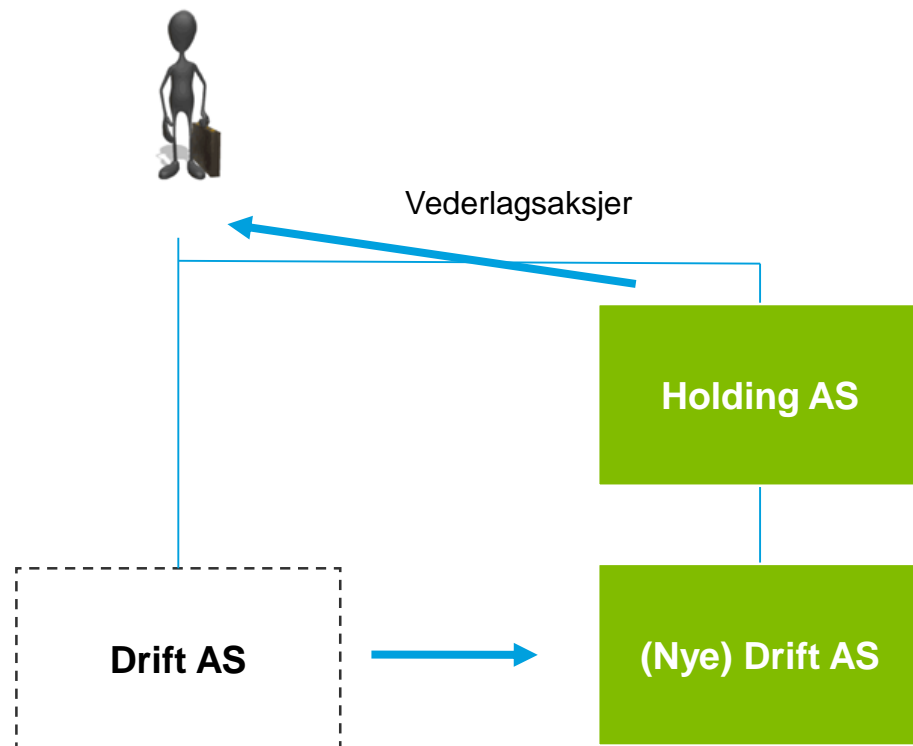
Strukturplanlegging

Skattefri omdannelse

- Krav til næringsvirksomhet (Enkeltpersonforetak, ANS, KS mv)
- Overtakende selskap må være stiftet og meldt Foretaksregisteret før 1.7.
- Utgangspunkt: All aktivitet og driftsmidler i næringen må overføres
- Unntak:
 - Gjeldsposter
 - Fast eiendom kan holdes utenfor
 - Bolig og fritidseiendom kan ikke overføres
 - Aksjer og andre finansaktiva kan overføres
- Krav om kontinuitet på eiersiden

Strukturplanlegging

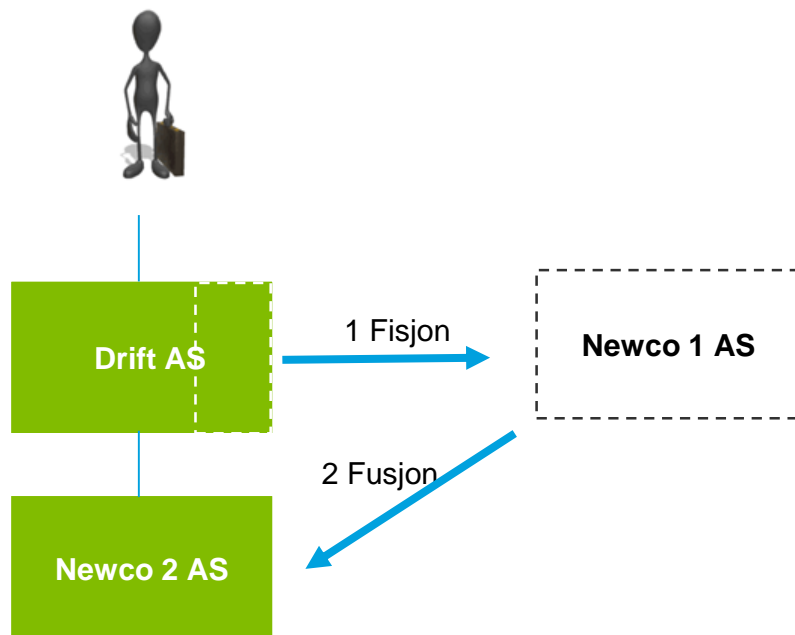
Etablering av holdingstruktur

- Drift AS fusjoneres inn i Nye Drift AS med utstedelse av vederlagsaksjer i Holding AS
 - Et salg av (Nye) Drift AS vil falle innenfor fritaksmetoden
- Skatteposisjoner på aksjene i Drift AS videreføres på aksjene i Holding AS
 - Mulighet for å opprettholde adgang til skattemessig tilbakebetaling av innbetalt kapital til aksjonær

Strukturplanlegging

Eksempel på etablering av konsern for fremtidig salg av deler av virksomheten

- Drift AS fisjoneres ut til hjelpeselskap («Newco 1»)
- Newco 1 fusjoneres inn i nystiftet datter av Drift AS («Newco 2 AS») med utstedelse av vederlagsaksjer i Drift AS
- Drift AS er dermed blitt et holdingselskap for
- Skattemessig kontinuitet på skatteposisjoner
- Gjennomskjæringsrisiko?

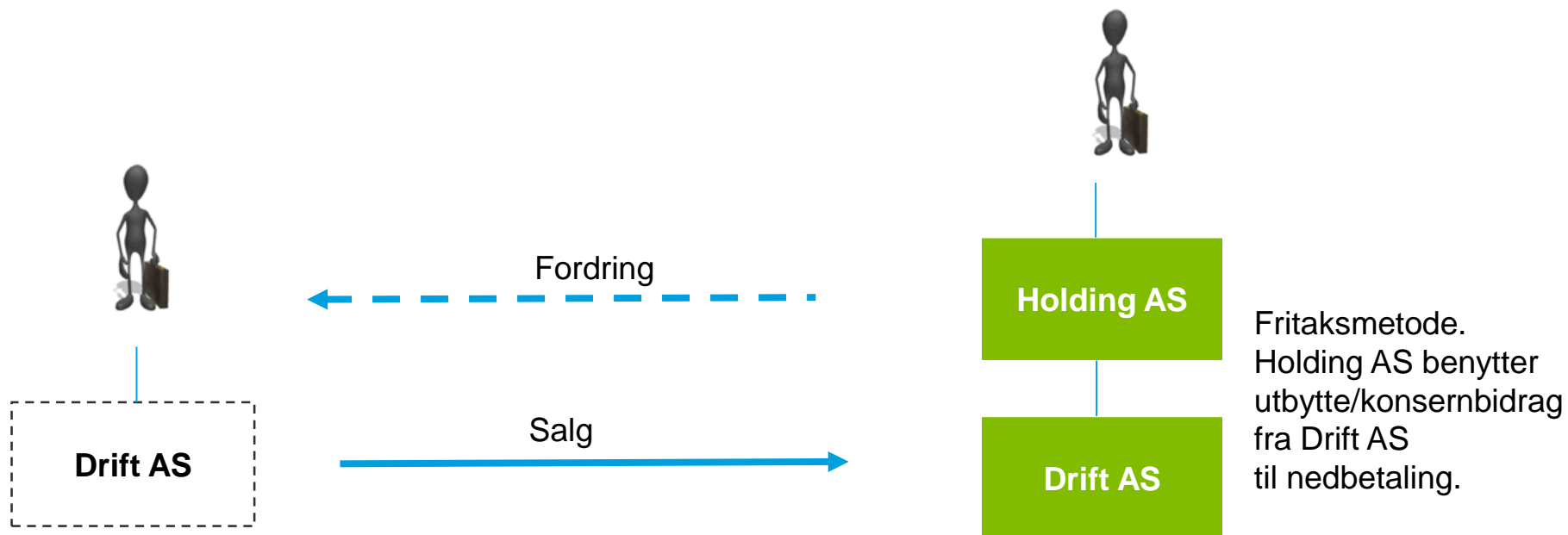
Strukturplanlegging

Overføring til barn eller til holdingselskap eid av barn?

- Hvilke objekter overføres?
 - Særlig aktuelt å overføre eiendeler omfattet av fritaksmetoden
 - Motsetningsvis: Aksjer o.l. i selskap utenfor EØS bør overføres direkte
 - Eiendom utenfor næringsvirksomhet bør ikke ligge i AS
- Hvilke skattemessige inngangsverdier har giver på aksjer/andeler?
 - Eksempel: Lav eller negativ kostpris (f. eks pga RISK-regulering eller tilbakebetaling av skattemessig innbetalt kapital) kan tilsi gave til holding-selskap eid av barn
- Foreligger det skattemessig innbetalt kapital av betydning?
 - Kan ikke nyttiggjøres ved overdragelse til holdingselskap
 - Alternativ: Gi direkte til mottaker som da kan nyttiggjøre seg innbetalt kapital. Evt med etterfølgende konsernfusjon
- Finansiering?
 - Eks: Barnas holdingselskap kjøper driftsselskap mot selgerkreditt. Utdeling fra driftsselskap til nedbetaling av selgerkreditt omfattes av fritaksmetoden

Strukturplanlegging

Overføring til barn eller til holdingselskap eid av barn?

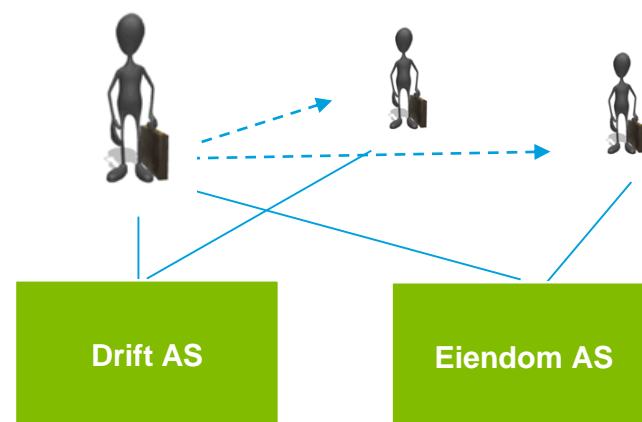
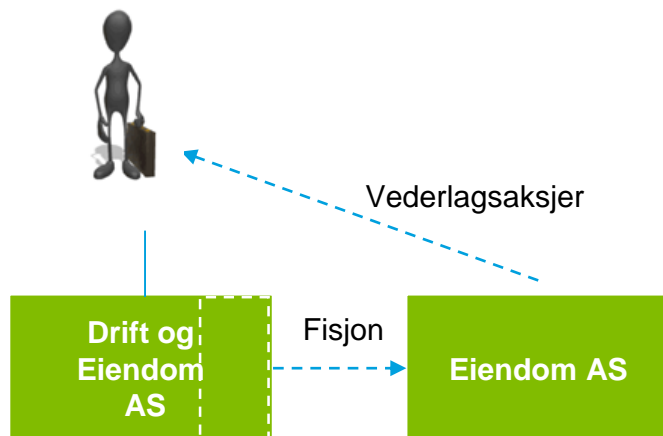

Fritaksmetode.
Holding AS benytter
utbytte/konsernbidrag
fra Drift AS
til nedbetaling.

Strukturplanlegging

Eksempel på fisjon ifm generasjonsskifte

- Senior eier Drift og Eiendom AS
- Barn 1 skal overta driftsselskap, mens barn 2 skal overta eiendom
- Senior ønsker å ha aksjer i begge selskapene
- Drift og Eiendom AS fisjoneres, hvoretter Senior overfører aksjer til barna ved gave

Deloitte.

Deloitte Advokatfirma AS
Erik Børressens Allé 2
Postboks 2013
3003 Drammen

Eivind Thorstad

Partner
Advokat

Mobil: 908 08 606
ethorstad@deloitte.no

Member of **Deloitte Touche Tohmatsu**

Deloitte.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.no for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

This communication contains general information only, and neither Deloitte AS nor Deloitte Advokatfirma AS is, by means of this publication, rendering professional advice or services and shall not be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.